

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

Elektriga varustavate objektide turvalisus

Kas on rakendatud meetmeid elektriga varustavate objektide turvalisuse tagamiseks?

Aruande täistekstile on
kehtestatud juurdepääsupiirang
ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
(5 aastat, märges tehtud 09.01.2025, avaliku
teabe seadus, § 35 lg 1 p 6¹, § 35 lg 1 p 18¹).
Avalikuks kasutamiseks on vaid aruande
kokkuvõte.

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Elektriga varustamine on elutähtis teenus, mille osutamisega seotud olulistel objektidel on rakendatud erineval tasemel füüsilise kaitse meetmeid. ASile Elering kuuluval elektriga varustaval objektil, mis on seni ainsana määratud riigikaitseobjektiks, on järgitud füüsilise turvalisuse tagamise nõudeid, mis on paika pandud riigikaitseobjekti kaitse korraga.

Seevastu riigikaitseobjektiks mittemääratud teistele olulistele elektrivarustust tagavatele objektidele pole füüsilise turvalisuse tagamiseks eraldi nõudeid kehtestatud. Ettevõtted peavad ise otsustama, millised füüsilise kaitse meetmed on asjakohased, kuid vajavad selleks senisest rohkem infot Kliimaministeeriumilt kui elutähtsat teenust korraldavalt asutuselt. Seni on osa ettevõtete rakendatud meetmetest olnud nõrgemad võrreldes riigikaitseobjektile seatud nõuetega. Samas on needki objektid olulised, et tagada elektriga varustamine.

Teadmiseks, et

auditis on käsitletud väliseid füüsilisi ründeid, milleks võivad olla näiteks

- vandalism,
- vargus,
- meelevalduse üleminek organiseerimata massiründeks,
- üksiküritaja rünnak,
- planeeritud rünnak (äkkrünnak, lõhkekeha plahvatus vms),
- ohtlik saadetus (kiri, pakk vms),
- rünnak ventilatsiooni kaudu,
- rünnak eriüksuse või sõjalise väljaõppega isikute poolt.

Allikas: Siseministeerium

Elektriga varustamise teenuse katkemisel on väga suur mõju riigi toimimisele, teistele elutähtsatele teenustele ja elanikkonnale. Seega on tähtis, et elektriga varustavate oluliste objektide puhul oleks tagatud nende füüsiline turvalisus.

Riigikontroll hindas auditi käigus, kuidas on elektriga varustavate oluliste objektide vastu suunatud füüsiliste rünnete kaitseks valmistunud¹ põhivõrguettevõtja AS Elering, jaotusvõrguettevõtja Elektrilevi OÜ ning elektritootja AS Enefit Power. Riigikontroll hindas viit objekti, millest üks ehk ASi Elering objekt on määratud elutähtsa teenuse osutamisega seotud riigikaitseobjektiks² ning neli on elektriettevõtjad oma toimepidevuse riskianalüüsides ise nimetanud kriitilise tegevuse toimimiseks vajalikeks objektideks.

Vaatamata julgeolekuolukorra muutumisele on alates 2017. aastast siiani vaid üks elektriga varustav objekt riigikaitseobjekt, mille füüsilise kaitse tagamise kohta on kehtestatud selged nõuded. Teiste oluliste objektide puhul on ohtude analüüsimine ja meetmete rakendamine ettevõtete otsustada ning see pole taganud põhjalikumalt valmistumist erinevate füüsilise ründe ohtude vastu. See ei aita kaasa elektriga

¹ Auditis on valmistumise all mõeldud vajalike plaanide (nt toimepidevuse riskianalüüs ja plaan) koostamist, neis ettenähtud tegevuste läbiharjutamist ning vajalike meetmete rakendamist.

² Vabariigi Valitsuse 06.04.2017. a korraldus nr 96 „Alaliste riigikaitseobjektide määramine“. Objektide nimekirja eest vastutab Siseministeerium.

varustamise teenuse kui terviku toimepidevuse tagamisele füüsilise rünnaku korral.

Riigikontrolli arvates ei ole selleks, et ettevõtted ise rakendaksid riigikaitseobjektidega sarnaseid põhimõtteid, tingimata tarvis objekte määrata riigikaitseobjektiks. Objekte valdavad ettevõtted vajavad Kliimaministeeriumilt kui elutähtsat teenust korraldavalt asutuselt aga sisulisemat infot füüsilise ründe ohtude ja konkreetse ründe vastu kasutatavate võimalike meetmete kohta, et nad saaksid selle infoga arvestada sobivate meetmete valimisel ja rakendamisel.

Riigikontrolli soovitused

Riigikontrolli soovitused kliimaministrile ja siseministrile: hinnata terviklikult vajadust määrata elektriga varustavaid objekte riigikaitseobjektiks.

Kliimaministri ja siseministri vastus: Riigikaitseobjektide loetelu ülevaatamine ja uuendamine on plaanis 2025. aastal. Elektriettevõtja võib riigikaitseobjektidega sarnaseid põhimõtteid rakendada ka neil kriitilistel objektidel, mis ei ole määratud riigikaitseobjektiks.

Riigikontrolli kommentaar: Riigikaitseobjektidele mõeldud miinimum- ja lisaturvameetmed pole avalik teave. Riigikaitseobjektidega sarnaste põhimõtete rakendamiseks objektidel, mis pole riigikaitseobjektid, tuleks siseministril ja kliimaministril leida võimalused, kuidas neid meetmeid elektriettevõtjatele tutvustada ning vajaduse korral ettevõtteid ka nende rakendamisel nõustada.

Riigikontrolli soovitus kliimaministrile: koguda kokku ja jagada elektriettevõtjatega sisulisemat teavet nii füüsilise ründe ohtude kui ka võimalike rünnete vastaste meetmete kohta.

Kliimaministri vastus: Kliimaministeerium on elektriettevõtjatega aktiivses suhtluses ja jaganud kogu ministeeriumile teadaolevat julgeolekuohtudega seotud teavet, mida julgeolekuasutused on lubanud ettevõtetega jagada. Kliimaministeeriumi arvates peaks pädevad asutused korraldama julgeolekuohtude väljaselgitamist keskselt. Kliimaministeeriumi ja elektriettevõtjate roll on hinnata ohtude mõju elektriga varustamisele ja planeerida vastavad meetmed.

Riigikontrolli soovitus siseministrile: analüüsida riigi võimekust tagada vajaduse korral elektriga varustamise teenusega seotud riigikaitseobjektide kaitse.

Siseministri vastus: Riigi kriisiplaanide koostamisel analüüsitakse regulaarselt riigi võimekust tagada riigikaitseobjektide – sh elektriga varustavate objektide – kaitset.